

Sygnatura akt VI Ka 453/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **21 czerwca 2016** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Peteja-Żak (spr.)

Sędziowie SSO Grażyna Tokarczyk

SSO Marcin Schoenborn

Protokolant Aleksandra Studniarz

przy udziale Agnieszki Kowalczyk Prokuratora Prokuratury Rejonowej G. w G.

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2016 r.

sprawy **skazanego M. G. syna A. i J.**

ur. (...) w K.

w przedmiocie wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 11 lutego 2016 r. sygnatura akt III K 696/15

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk i art. 624 § 1 kpk

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniża kary łączne pozbawienia wolności orzeczone w punktach 1 i 3 odpowiednio do 3 (trzech) lat i 8 (ośmiu) miesięcy oraz do 6 (sześciu) lat;
2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;
3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. T. kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) obejmującą kwotę 27,60 zł (dwadzieścia siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) podatku VAT, tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów obrony skazanego z urzędu w postępowaniu odwoławczym;
4. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków postępowania odwoławczego obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn. akt VI Ka 453/16

UZASADNIENIE WYROKU

z dnia 21 czerwca 2016r.

Sąd Rejonowy w Gliwicach rozpoznał ponownie wniosek skazanego **M. G.** o wydanie wyroku łącznego, ustalając, że był on skazany 12 prawomocnymi wyrokami.

Wyrokiem łącznym z dnia 11 lutego 2016r., w sprawie o sygn. III K 696/15,:

1. na podstawie art. 91 § 2 kk i art. 86 § 1 kk połączył skazanemu M. G. kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami:

- Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 14 grudnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt IX K 3021/10,
- Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 26 stycznia 2011 roku w sprawie o sygn. akt IX K 2255/10,
- Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 12 czerwca 2012 roku w sprawie o sygn. akt IX K 2432/10,
- Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 21 grudnia 2012 roku w sprawie o sygn. akt IX K 644/12,
- Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 23 września 2013 roku w sprawie o sygn. akt IX K 1911/10,

i wymierzył mu **karę łączną 4 lat i 8 miesięcy pozbawienia**, zaliczając w pkt 2 na jej poczet okres odbytej kary pozbawienia wolności w sprawie o sygn. IX K 1911/10 od dnia 12.01.2015r. do dnia 11.07.2015r. oraz okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie o sygn. III K 891/13 od dnia 31.01.2012r. do dnia 30.03.2012r., od dnia 14.05.2012r. do dnia 15.01.2014r. oraz od dnia 11.07.2015r. do dnia 11.02.2016r.

2. nadto na podstawie art. 91 § 2 kk i art. 86 § 1 kk połączył skazanemu M. G. kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami:

- Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 3 kwietnia 2012 roku w sprawie o sygn. akt III K 247/12,
- Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 17 czerwca 2013r. w sprawie o sygn. akt II K 117/13,
- Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 4 listopada 2013 roku w sprawie o sygn. akt IX K 1713/11,
- Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 16 stycznia 2015 roku w sprawie o sygn. akt IX K 297/13,
- Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 6 lutego 2015 roku w sprawie o sygn. akt IX K 951/11,
- Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 29 maja 2015 roku w sprawie o sygn. akt IX K 1564/11,

i wymierzył skazanemu karę łączną **7 lat pozbawienia wolności**, zaliczając w pkt 4 na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie o sygn. II K 117/13 od dnia 14.12.2011r. do dnia 31.01.2012r. oraz od dnia 22.08.2013r. do dnia 15.01.2014r., okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie o sygn. IX K 1713/11 od dnia 01.09.2011r. do dnia 03.09.2011r. oraz od dnia 15.01.2014r. do dnia 12.01.2015r.

3. na podstawie art. 572 kpk umorzył postępowanie w przedmiocie objęcia wyrokiem łącznym kar orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 21 listopada 2011 roku w sprawie o sygn. akt III K 1262/11, wobec braku warunków do wydania wyroku łącznego.

Nadto zasądził na rzecz obrońcy stosowne wynagrodzenie za pomoc prawną świadczoną skazanemu z urzędu oraz zwolnił skazanego na mocy art. 624 § 1 kpk w całości od zapłaty kosztów sądowych związanych z wydaniem wyroku łącznego.

Powyższy wyrok łączny zaskarżył obrońca skazanego w części dotyczącej orzeczonych w pkt 1 i 3 kar łącznych, zarzucając rażąco ich niewspółmierność.

Wniósł zatem o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 i 3 poprzez orzeczenie kary łącznej o niższym wymiarze.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się na tyle zasadna, że w następstwie jej wywiedzenia zmieniono zaskarżony wyrok obniżając orzeczone kary łączne pozbawienia wolności. Bez najmniejszych wątpliwości należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy

prawidłowo ustalił oba realne zbiegi przestępstw, za które M. G. został prawomocnie skazany, co zresztą nie było kwestionowane przez skarżącego.

Dla właściwej interpretacji art. 85 kk kluczowym jest poprawne zrozumienie pojęcia „pierwszego, chociażby nieprawomocnego wyroku”, który wyznacza graniczny moment czasowy, pozwalający na przyjęcie, że dwa lub więcej przestępstw popełnionych do tego momentu pozostaje w realnym zbiegu. Tym samym dochodzi do uwzględnienia wyłącznie czynników zależnych od sprawcy, a więc tego, czy popełnia on kolejne przestępstwa zanim został pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Zawarty w art. 85 kk zwrot „zanim zapadł pierwszy wyrok” odnosi się do pierwszego chronologicznie wyroku, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego (kolejnych) przestępstw. Momentu granicznego nie wyznacza natomiast wyrok, jaki zapadł później, chronologicznie jako drugi, trzeci, itd. Na takim też stanowisku stanął SN w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 25 II 2005r., I KZP 36/04, której nadano moc zasady prawnej.

Sąd Rejonowy, w zgodzie z powyżej zaprezentowanym stanowiskiem, prawidłowo zatem ustalił, że owymi pierwszymi chronologicznie wyrokami w układzie procesowym skazanego były wyroki Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 14 grudnia 2010r., sygn. akt IX K 3021/10 oraz z dnia 3 kwietnia 2012r., sygn. akt III K 247/12.

W pełni zaaprobować należy też poglądy Sądu Rejonowego wyartykułowane w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku co do okoliczności, jakie winny zostać uwzględnione przy wymiarze kary łącznej. Zgodnie z utrwalonym w tym zakresie orzecnictwem Sądu Najwyższego, wymiar kary łącznej winien być kształtowany przy uwzględnieniu w pierwszej kolejności celów zapobiegawczych i wychowawczych kary, jak też jej społecznego oddziaływania. Istotnym staje się w kontekście tych celów ustalenie związku przedmiotowego i podmiotowego pomiędzy czynami podlegającymi objęciu karą łączną oraz czas popełnienia przestępstw, jak też ustalenie okoliczności związanych z zachowaniem i szeroko rozumianą sytuacją skazanego po wydaniu wyroków, na mocy których orzeczono kary jednostkowe, w celu rozważenia ich wpływu na ewentualne złagodzenie.

Wymiar orzeczonych kar łącznych w prawidłowy sposób odzwierciedla związek przedmiotowy łączący poszczególne przestępstwa. Fakt, iż poza przypisanymi skazanemu przestępstwami z art. 276 kk, art. 163 § 1 pkt 1 kk i czynem z art. 158 § 1 kk, pozostałe wszystkie czyny to przestępstwa przeciwko mieniu, nie uzasadnia w żadnej mierze obowiązku Sądu w ustalaniu wymiaru kary łącznej w oparciu o postulowaną w uzasadnieniu apelacji zasadę pełnej absorpcji. Jakkolwiek przy orzekaniu kary łącznej możliwe jest zastosowanie zarówno zasady pełnej absorpcji, jak i zasady pełnej kumulacji, to jednak należy pamiętać, że zastosowanie każdej z tych zasad jest rozstrzygnięciem skrajnym, które może być stosowane wyjątkowo (por. wyrok SN z dnia 2 XII 1975r., Rw 628/75, OSNKW 1976, nr 2, poz. 33). W szczególności zatem zasada absorpcji przy wymierzaniu kary łącznej może być zastosowana, gdy pomiędzy poszczególnymi przestępstwami zachodzi bliski związek przedmiotowy i podmiotowy, a przesłanka prognostyczna pozwala na stwierdzenie, że kara łączna w wysokości najwyższej z wymierzonych kar jednostkowych jest wystarczającą oceną zachowania się sprawcy (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 3 I 1997r., II AKa 321/96, Orz. Prok. i Pr. 1997, nr 7-8). Z reguły popełnienie dwóch lub więcej przestępstw jest czynnikiem prognostycznym przemawiającym za orzekaniem kary łącznej surowszej od wynikającej z dyrektywy absorpcji (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 12 VII 2000r., II AKa 171/00, OSA 2001, nr 1).

Nie sposób nie zauważyć, iż czyny objęte węzłami kary łącznej w wyroku łącznym zostały popełnione wcale nie w odstępie bliskim czasowym, a na przestrzeni od kilku miesięcy do nawet półtora roku (jest to bowiem okres od kwietnia 2011r. do grudnia 2011r. w odniesieniu do II zbiegu, ale w przypadku zbiegu I od kwietnia 2009r. do listopada 2010r.), przy czym swoim swoim zachowaniem skazany naruszał dobra chronione prawem działając z niskich pobudek. Wprawdzie były różne miejsca ich popełnienia, na szkodę różnych pokrzywdzonych, jednakże nie mogło to przekreślać stwierdzonego związku przedmiotowego pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami, naruszającymi przede wszystkim dobra prawne w postaci mienia, ale i skierowane przeciwko wiarygodności dokumentów, obrotowi gospodarczemu, bezpieczeństwu powszechnemu oraz życiu i zdrowiu. Nie sposób też uznać, by wszystkie popełnione czyny były objęte przez skazanego jednym planem działania. Te wszystkie okoliczności przemawiały za zastosowaniem mieszanej

metody ustalenia wymiaru kar łącznych – tzw. zasady asperacji, a więc za wymierzeniem kar poniżej sumy kar jednostkowych i powyżej najsurowszej kary jednostkowej.

Równocześnie istotne znaczenie przy wymiarze kary łącznej ma wzgląd na prewencyjne oddziaływanie kary, w znaczeniu prewencji indywidualnej i ogólnej. Należy podkreślić, że popełnienie dwóch lub więcej przestępstw jest istotnym czynnikiem prognostycznym, przemawiającym za orzekaniem kary łącznej surowszej od wynikającej z dyrektywy absorpcji. Absorpcję należy stosować bardzo ostrożnie, biorąc pod uwagę negatywną co do sprawcy przesłankę prognostyczną, jaką jest popełnienie kilkunastu przestępstw w przeszłości. To właśnie względy prognostyczne nakazują przy orzekaniu kary łącznej w wyroku łącznym wzięcie pod uwagę sylwetki skazanego w kontekście jego zachowania w toku odbywania kar pozbawienia wolności, w szczególności w celu ustalenia stopnia, w jakim pobyt skazanego w zakładzie karnym wpłynął na korektę ocenianych negatywnie właściwości skazanego. Prawdą jest, iż w dacie wydawania wyroku łącznego okoliczności dotyczące właściwości i warunków osobistych skazanego w kontekście dostosowania wymiaru kary łącznej do realizacji celów w zakresie prewencji indywidualnej były przez Sąd Rejonowy oceniane w oparciu o aktualną opinię o skazanym nadesłaną z Zakładu Karnego w W., to jednak należy zgodzić się z obrońcą, iż okoliczności w niej podnoszone nie zostały w sposób dostateczny wyartykułowane i docenione przez tenże Sąd; wszak trzeba podkreślić, iż skazany posiada pozytywną opinię z miejsca odbywania kary pozbawienia wolności. Jego zachowanie od początku jest oceniane poprawnie – jako stabilne, przestrzegał on regulaminu, był wielokrotnie nagradzany, wykazywał motywację do pracy, wywiązując się należycie z powierzonych mu obowiązków. Prawdą też jest, iż wykazywał krytyczny stosunek do popełnionych czynów, od września 2015r. podjął nadto naukę, będąc uczniem (...) o kierunku elektryk oraz LO dla Dorosłych w (...) w W.. Aktualnie prezentowana zatem przez skazanego postawa wskazuje na kontynuowanie w sposób aktywny procesu resocjalizacji. Karę odbywa w systemie programowego oddziaływania, na bieżąco realizując nałożone na niego zadania w miarę swych możliwości oraz uczestnicząc w różnych zajęciach i cyklach spotkań o określonej tematyce. Obecnie jest 35 razy nagrodzony za wyróżniające się zachowanie, przy braku ukarań dyscyplinarnych. Z uwagi na powyższe można stawiać wobec skazanego pomyślną prognozę penitencjarną, choć - zważywszy na wielokrotną uprzednią jego karalność - przebiegający właściwie proces resocjalizacji wymaga nadal utrwalenia w warunkach izolacji.

W tej sytuacji Sąd odwoławczy, uwzględniając częściowo wnioski apelacji i ponadprzeciętne efekty procesu resocjalizacyjnego skazanego, obniżył kary łączne pozbawienia wolności orzeczone odpowiednio w pkt 1 do 3 lat i 8 miesięcy, w pkt 3 do 6 lat, a zatem kary te łagodząc i orzekając odpowiednio w wymiarze o 3 lata oraz aż o 7 lat niższym od sumy kar częściowych podlegających połączeniu, uznając takie rozstrzygnięcia za spełniające kryteria sprawiedliwości i racjonalności w kontekście wyżej wskazanych kryteriów. Przywołane liczby wskazują jednoznacznie, iż w istotny sposób wymiar kar łącznych będzie łagodzić dolegliwość orzeczonych wobec skazanego kar częściowych, racjonalizując skierowaną przeciwko niemu represję karną do poziomu odpowiedniego dla realizacji celów zapobiegawczych kary w stosunku do sprawcy szeregu przestępstw. Obniżając odpowiednio o 1 rok rozmiar wymierzonych kar łącznych pozbawienia wolności, Sąd Okręgowy miał na względzie wagę czynów popełnionych przez skazanego, całościową postawę skazanego, jego wiek oraz znaczną liczbę popełnionych przez niego przestępstw, w tym także i czynu skierowanego przeciwko zdrowiu człowieka, zwłaszcza zaś fakt popełniania ich nadal mimo wydawanych w międzyczasie wyroków, co świadczyło o uporze w trwaniu w przestępczym procederze, a więc o takich mankamentach postawy skazanego, których spodziewaną zmianę mogła przynieść jedynie dolegliwość długoterminowego pozbawienia wolności. Należy zatem podnieść, iż skazany wykazywał łatwość w powrocie na drogę przestępczą, dopuszczając się kolejnych czynów i to mimo uprzedniej karalności oraz faktu, że zapadały wobec niego kolejne wyroki skazujące.

Sąd Okręgowy miał na względzie fakt, iż trzy ostatnie wyroki Sądu Rejonowego w Gliwicach, tj. z dnia 16 stycznia 2015r., sygn. IX K 297/13, z dnia 6 lutego 2015r., sygn. IX K 951/11, oraz z dnia 29 maja 2015r., sygn. IX K 1564/11, uprawomocniły się po dniu 30 czerwca 2015r., a więc po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Poz. 396), zmieniającej m. in. brzmienie art. 85 kk. Od dnia 1 lipca 2015r., a więc dnia, w którym weszły w życie fundamentalne zmiany ustawodawstwa karnego, prawodawca przewidział diametralnie odmienne zasady łączenia kar i środków karnych, a tym samym gruntownie zmieniły się

warunki pozwalające na wydawanie wyroków łącznych. W myśl art. 19 ust. 1 in fine noweli z dnia 20 lutego 2015r., przepisy rozdziału IX w nowym brzmieniu mogą znaleźć zastosowanie do kar prawomocnie orzeczonych przed 1 lipca 2015 r. tylko wtedy, gdy „zachodzi potrzeba” orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po tym dniu. Oceny, czy zachodzi potrzeba, o której mowa, należy naturalnie dokonywać według przepisów rozdziału IX w nowym brzmieniu. Jeżeli zgodnie z tymi przepisami należałoby połączyć karę orzeczoną prawomocnie 1 lipca 2015 r. lub później z jedną albo większą liczbą kar orzeczonych prawomocnie przed tą datą, wówczas należy na podstawie art. 4 § 1 kk rozstrzygnąć, czy stosować dalej przepisy rozdziału IX w nowym brzmieniu, czy też w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015r. Pomimo, iż Sąd Rejonowy rozstrzygał w oparciu o przepisy Kodeksu karnego sprzed w/w nowelizacji (nie zwracając uwagi na datę prawomocności 3 wyżej powołanych orzeczeń), Sąd odwoławczy nie znalazł powodów do zmiany zaskarżonego wyroku, uznając, iż zastosowanie przepisu art. 85 § 2 kk (który wszedł w życie w dniu 1 lipca 2015r.) nie byłoby obecnie dla skazanego względniejsze, a w efekcie zapadłe rozstrzygnięcie nie byłoby dla niego korzystniejsze. Trzeba bowiem zauważyć, iż podstawą orzeczenia kary łącznej wobec skazanego nie mogłyby być wówczas kary pozbawienia wolności, orzeczone wyrokami w sprawach IX K 1911/10 i IX K 1713/11, w związku z ich odbyciem, podstawą bowiem orzeczenia kary łącznej obecnie mogą być tylko wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89 kk, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w § 1 art. 85 kk. Wymiar kary łącznej zatem w oparciu o przepisy art. 85 § 1 i 2 kk oraz art. 86 § 1 kk w nowym brzmieniu mógłby wynosić w granicach od najwyższej z kar wymierzonych do ich sumy, a więc w przypadku kary łącznej pozbawienia wolności od 3 lat i 6 miesięcy do 13 lat i 10 miesięcy. Mając na względzie zawarte wyżej uwagi dotyczące zasad wymiaru kary łącznej i okoliczności branych pod uwagę przy miarkowaniu jej wysokości, a także zważywszy na kierunek apelacji, zdaniem Sądu odwoławczego kary łączne pozbawienia wolności wymierzone wobec skazanego w rozmiarze odpowiednio 3 lat i 8 miesięcy oraz 6 lat jawią się jako kary wyważone i sprawiedliwe, a takie rozstrzygnięcia spełniają kryteria sprawiedliwości i racjonalności w kontekście wyżej wskazanych kryteriów.

Z powyższych względów nie dostrzegając innych, także nie podniesionych przez skarżącego uchybień podlegających uwzględnieniu z urzędu, Sąd odwoławczy utrzymał wyrok w mocy w pozostałym zakresie.

Z uwagi na fakt niepokrycia przez skazanego kosztów pomocy prawnej udzielonej skazanemu przez wyznaczonego z urzędu obrońcę, Sąd odwoławczy na stosowny wniosek obrońcy zasądził na jego rzecz od Skarbu Państwa wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej minimalnej stawce wynagrodzenia za reprezentowanie strony w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego.

Fakt pozbawienia skazanego wolności oraz brak jego odpłatnego zatrudnienia były podstawą rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego o zwolnieniu skazanego z obowiązku poniesienia wydatków postępowania odwoławczego, którymi obciążono Skarb Państwa.